

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN

Schoolse motivatie

Workshop studiedag:
recht op ziek zijn,
recht op onderwijs

Prof. dr. Katja Petry,
Centrum voor Gezins- en Orthopedagogiek
25/03/2011

LEUVEN

Inhoud workshop

- Waarom doen we wat we doen?
- Rol van psychologische behoeftebevrediging
- Hoe kunnen we een motiverende leeromgeving creëren?
- Vragen
- Discussie

LEUVEN

Waarom doen we wat we doen?

- Motivatie = "movere"
 - Welke factoren doen kinderen/jongeren bewegen?
 - De vraag naar drijfveer, reden of motief van gedrag
- Zelfdeterminatietheorie (ZDT; Deci & Ryan, 2000)
- Kwantiteit van motivatie (*kunnen vs niet kunnen*):
 - Amotivatie
 - Lage effectiviteitsverwachting
 - Lage uitkomstverwachting
 - Futloos, apathisch, weinig betrokken

Vansteenkiste, M., Lens, W., Donche, V., & Van Petegem, P. (2007). Motivatie in de klas. In K. Verschueren & H. Koomen, *Handboek Diagnostiek in de leerlingenbegeleiding* (p. 135-149), Antwerpen/Apeldoorn: Garant.

LEUVEN

Waarom doen we wat we doen?

- Kwaliteit van motivatie (*moeten vs willen*)

Waarom let je op in de klas in de ziekenhuisschool?

- omdat ik dan straks van mama een nieuwe computerspel krijg
- omdat ik vind dat ik dit behoor te doen
- omdat ik dan straks als ik terug in mijn eigen klas in de thuishoofschool ben, beter kan volgen
- omdat ik dit vak interessant vind

LEUVEN

Waarom doen we wat we doen?

Extrinsieke motivatie

Straf, beloning, verwachting

Schaamte, schuld, zelf-waarde

Verplichting, druk, stress

Gecontroleerde Motivatie

"Moeten"

Intrinsieke Motivatie

Persoonlijke relevantie, betekenisvol

Plezier passie, interesse

Welwillend, psychologisch vrij

Autonome Motivatie

"Willen"

LEUVEN

Waarom doen we wat we doen?

- Belang van kwaliteit van motivatie:
 - Autonome motivatie:
 - Betere schoolloopbaan
 - Betere concentratie
 - Betere planning studieactiviteiten
 - Meer diepgaande verwerking leerstof
 - Minder angstig voor toetsen
 - Hoger welbevinden
 - Betere examenresultaten
- Belangrijk voor zieke kinderen dat ze autonoom gemotiveerd zijn

Vansteenkiste, M., Soenens, B., Sierens, E., & Lens, W. (2005). Hoe kunnen we leren en presteren bevorderen? Een autonomie-ondersteunend versus controlerend schoolklimaat. *Calectoscoop*, 17, 18-25.

De rol van psychologische behoeftebevrediging

LEUVEN

1. Behoefte aan Autonomie

- Psychologische vrijheid
 - Keuzes
 - ≠ zelfstandigheid
- *Moeilijkheden bij zieke kinderen*
- Inperking psychologische vrijheid
 - Beslissingen vaak genomen zonder inspraak kind
 - Afhankelijk van anderen
- *Belang van onderwijs voor zieke kinderen*
- Mogelijkheid om autonomie te ervaren

Vansteenkiste, M., Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2008). Self-determination theory and the explanatory role of psychological needs in human well-being. In L. Bruni, F. Comim, & M. Pugno (Eds.), *Capabilities and happiness*. Oxford, UK: Oxford University Press.

De rol van psychologische behoeftebevrediging

LEUVEN

2. Behoefte aan verBondenheid

- Warme relaties
 - Geliefd worden door anderen
 - Zich opgenomen voelen in een breder sociaal netwerk
- *Moeilijkheden bij zieke kinderen*
- Verlies van sociale contacten
 - Inperking sociaal netwerk
 - Veelvuldige scheidingservaringen
 - Uitzonderingspositie
- *Belang van onderwijs aan zieke kinderen*
- Behoud sociaal netwerk (klasgenoten)
 - Opbouw nieuwe contacten

De rol van psychologische behoeftebevrediging

LEUVEN

3. Behoefte aan Competentie

- Zich bekwaam voelen
 - Gedrag tot een goed einde kunnen brengen
 - Controle over uitkomst gedrag
- *Moeilijkheden bij zieke kinderen*
- Verlies van structuur
 - Verlies van controle
 - Verlies van fysieke competentie
- *Belang van onderwijs aan zieke kinderen*
- Gevoel van competentie opbouwen
 - Structuur & continuïteit bieden
 - Toekomst bieden

Hoe kan je een motiverende leeromgeving creëren?

LEUVEN

Autonomie-ondersteunende vs controlerende context:

- Hanteren van motiverend taalgebruik
 - geen dwingend of controlerend taalgebruik
 - "willen" en "kunnen" ipv "moeten" en "verwachten"
 - geen schuld- of schaamte-inducerend taalgebruik
 - geen dreigend taalgebruik
- Inbouwen van keuze, inspraak & participatie
 - zoveel mogelijk zinvolle keuzes inbouwen
 - *studierichting, vak, taak, bednet, camera, ...*
 - optimaal aantal opties
- Enthousiaste leerkrachten

Vansteenkiste, M., Soenens, B., Sierens, E., & Lens, W. (2005). Hoe kunnen we leren en presteren bevorderen? Een autonomie-ondersteunend versus controlerend schoolklimaat. *Caleidoscoop*, 17, 18-25.

Hoe kan je een motiverende leeromgeving creëren?

LEUVEN

Warme vs kille context:

- Betrokken zijn
- Inleving, empathie
- Interesse tonen
- Warmte en zorg bieden

Vansteenkiste, M., Soenens, B., Sierens, E., & Lens, W. (2005). Hoe kunnen we leren en presteren bevorderen? Een autonomie-ondersteunend versus controlerend schoolklimaat. *Caleidoscoop*, 17, 18-25.

Hoe kan je een motiverende leeromgeving creëren?

LEUVEN

Structurerende vs chaotische context:

- Duidelijke verwachtingen vooropstellen
- Geloven in de mogelijkheden van het kind
- Haalbare uitdagingen bieden
- Fouten toelaten
- Helpen waar nodig
- Positief voorbeeld stellen
- Constructieve feedback en schouderklopje geven

Vansteenkiste, M., Soenens, B., Sierens, E., & Lens, W. (2005). Hoe kunnen we leren en presteren bevorderen? Een autonomie-ondersteunend versus controlerend schoolklimaat. *Caleidoscoop*, 17, 18-25.